

ירמיהו פרק כז (לתלמידי 5 יח"ל בלבד)

בפרק כז מנבא ירמיהו את נבואתו נגד כל נביאי השקר הרבים אשר תמכו ביציאה למרד נגד בבל. ירמיהו פונה לעמים, לצדקיהו, לכהנים ולעם שלא לשמוע אל דברי נביאי השקר הממליצים למרוד במלך בבל. לפרק כז יוקדשו שני שיעורים.

שאלות מכוונות הוראה :

- מהו הרקע המדיני לנבואה זו?
- מהו תפקידו של המעשה הסמלי?
- מהו הויכוח בין ירמיהו לנביאים האחרים?

2..... מבנה הפרק

3..... הרקע המדיני לנבואה

4..... המוסרות

6..... הנבואה למלכי העמים, לצדקיהו, לכהנים ולעם

9..... הנבואה על כלי המקדש

מבנה הפרק

לפניכם הצעה לחלוקת פרק כז לנושאים. זוהי רק דוגמה וודאי שאפשר לחלק גם בדרכים שונות. חלוקה זו מתאימה למהלך היחידה כפי שהוא מופיע באתר, ומטרתה היא ראייה כוללת של הפרק לפני הירידה ללימוד בעיון.

א בראשית ממלכת יהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה היה הדבר הזה אל-ירמיה מאת ה' לאמר: ב כה-אמר ה' אלי עשה לך מוסדות ומטות ונתתם על-צוארך: ג ושלחתם אל-מלך אדום ואל-מלך מואב ואל-מלך בני עמון ואל-מלך צר ואל-מלך צידון ביד מלאכים הבאים ירושלם אל-צדקיהו מלך יהודה:	הציווי לירמיהו לעשות מוסדות על צווארו ולשלח אותן לעמים השכנים
ד וצוית אתם אל-אדניהם לאמר כה-אמר ה' צבאות אלהי ישראל כה תאמרו אל-אדניהם: ה אנכי עשיתי את-הארץ את-האדם ואת-הבהמה אשר על-פני הארץ בכחי הגדול ובזרועי הנטויה ונתתיה לאשר ישר בעיני: ו ועתה אנכי נתתי את-כל-הארצות האלה ביד נבוכדנאצר מלך-בבל עבדי וגם את-חית השדה נתתי לו לעבדו: ז ועבדו אתו כל-הגוים ואת-בנו ואת-בן-בנו עד בא-עת ארצו גם-הוא ועבדו בו גוים רבים ומלכים גדלים: ח והיה הגוי והממלכה אשר לא-יעבדו אתו את-נבוכדנאצר מלך-בבל ואת אשר לא-יתן את-צוארו בעל מלך בבל בחרב וברעב ובדבר אפקד על-הגוי ההוא נאם-ה' עד-תמי אתם בידו: ט ואתם אל-תשמעו אל-נביאיכם ואל-קסמיכם ואל חלמתיכם ואל-ענניכם ואל-פשיכם אשר-הם אמרים אליכם לאמר לא תעבדו את-מלך בבל: י כי שקר הם נבאים לכם למען הרחיק אתכם מעל אדמתכם והדחתי אתכם ואבדתם: יא והגוי אשר יביא את-צוארו בעל מלך-בבל ועבדו והנחתיו על-אדמתו נאם-ה' ועבדה וישב בה:	הנבואה לעמים
יב ואל-צדקיה מלך-יהודה דברתי בכל-הדברים האלה לאמר הביאו את-צואריכם בעל מלך-בבל ועבדו אתו ועמו וחיו: יג למה תמותו אתה ועמך בחרב ברעב ובדבר כאשר דבר ה' אל-הגוי אשר לא-יעבד את-מלך בבל: יד ואל-תשמעו אל-דברי הנבאים האמרים אליכם לאמר לא תעבדו את-מלך בבל כי שקר הם נבאים לכם: טו כי לא שלחתם נאם-ה' והם נבאים בשמי לשקר למען הדיחי אתכם ואבדתם אתם והנבאים הנבאים לכם:	הנבואה לצדקיה
טז ואל-הפכהנים ואל-כל-העם הזה דברתי לאמר כה אמר ה' אל-תשמעו אל-דברי נביאיכם הנבאים לכם לאמר הנה כלי בית ה' מושבים מבבלה עתה מהרה כי שקר המה נבאים לכם: יז אל-תשמעו אליהם עבדו את-מלך-בבל וחיו למה תהיה העיר הזאת חרבה: יח ואם-נבאים הם ואם-יש דבר-ה' אתם ופגעו-נא בה' צבאות לבלתי-באו הפלים הנותרים בבית-ה' ובית מלך יהודה ובירושלם בבלה: יט כי כה אמר ה' צבאות אל-העמדים ועל-הים ועל-המכנות ועל יתר הפלים הנותרים בעיר הזאת: כ אשר לא-לקחם נבוכדנאצר מלך בבל בגלותו את-יכוניה וכן-ה' בן-יהויקים מלך-יהודה מירושלם בבלה ואת כל-חרי יהודה וירושלם: כא כי כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל על-הפלים הנותרים בית ה' ובית מלך-יהודה וירושלם: כב בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אתם נאם-ה' והעליתם והשיבתם אל-המקום הזה:	הנבואה לכהנים ולעם

הרקע המדיני לנבואה

התרחשותה של נבואתנו היא בתקופת המלך צדקיהו. בנבואה זו פונה ירמיהו אל מלכי האומות הסובבות את ארץ ישראל. מהי הסיבה לכך שירמיהו פונה אליהן?

עלינו להבין את הרקע לשינויים שחלו בתקופה זו. המאבק בין האימפריות מצרים-אשור-בבל הגיע לתפנית כאשר נבוכדנצר התחזק. במהלך קרב מכריע - קרב כרכמיש - שיש לו הדים רבים בתנ"ך (מל"ב כג, כט; ירמיהו מו, א; דה"ב לה, כ). שם הביס מלך בבל את צבאות אשור ומצרים, ובמסעות מלחמה נוספים כבש את סוריה וארץ ישראל. נבוכדנצר, ששלט בכל המרחב, הגלה את יהויכין ואת שריו בבלה והמליך תחתיו את צדקיהו ששמר אמונים לבבל. בשנה הרביעית לצדקיהו היה עסוק נבוכדנצר בדיכוי מרידה פנימית בממלכתו, ולכן שב לארצו. מצב זה עורר את עמי האזור לחשוב שבבל נחלשת ונפתחת הזדמנות טובה להשתחרר מעול. שליחים של עמון, מואב, אדום, צור וצידון הגיעו לירושלים במטרה להקים התאגדות של כל העמים הסובבים, ולמרוד במלך בבל. מלכים אלה היו מעוניינים בהצטרפותו של צדקיהו להתאגדות בגלל מיקומה המרכזי של ארצו. הצטרפותו של צדקיהו עשויה הייתה לסייע להם בהצלחת המרד, ולהפך - חששם של המלכים היה שאם צדקיהו

יישאר נאמן לבבל, תהווה ממלכת יהודה מקום נוח לדריסת רגל לממלכת בבל וסכנה לעמים הסובבים.

צדקיהו היה נתון בדילמה קשה: מצד אחד הוא היה כפוף למלך בבל שמינה אותו: בבל היא המעצמה החזקה ונראה שכדאי לתמוך בה. מצד שני, אם המרד יצליח, יזכה צדקיהו לעצמאות מלאה. אי שיתוף

פעולה עם המורדים היה גורם לו למצוא את עצמו מוקף בעמים עוינים הסוגרים עליו מכל עבר. נביאי השקר שבירושלים צידדו בעמדה שיש לצאת למרד נגד בבל, ודיברו על לב העם שכדאי להצטרף לעמים המורדים. לעומתם מנבא ירמיהו כי המרד בבבל ייכשל, ומי שייתן צווארו בעול מלך בבל יינצל.

כיצד יכריע צדקיהו במציאות מורכבת זו?

הנחיה למורה: התלמידים נדרשים לדעת את תמציתו של הרקע ההיסטורי לנבואה בפרק כז.

הערה דידיקטית:

כדאי להראות לתלמידים את מפת האזור באותה תקופה, כדי שיבינו את מערך הכוחות ואת פרישתם הגיאוגרפית של העמים השונים.

המוסרות

א בראשית ממלכת יהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה היה הדבר הזה אל-ירמיה מאת ה' לאמר. ב
בה-אמר ה' אלי עשה לך מוסרות ומטות ונתתם על-צוארך. ג ושלחתם אל-מלך אדום ואל-מלך
מואב ואל-מלך בני עמון ואל-מלך צר ואל-מלך צידון ביד מלאכים הבאים ירושלם אל-צדקיהו
מלך יהודה.

הערה דיסקטית:

מורה המעוניין לעסוק בזמנו של הפרק ביחס לכותרת הפרק יעיין בפירוש "דעת מקרא" לפסוק.

מהן המוסרות והמוטות?

רד"ק (כז, ב):

מוסרות ומוטות - רצועות וגידין שקושרין בהן העול על צוארי בהמה.

ר' מנחם בן שמעון (כז, ב):

מוסרות - רצועות. ומוטות - הן עצים שנקשרו בהם. ונתתם על צוארך - לאות שינתנו גם הם על
צוארי הגוים הנזכרים בפרשה הזאת.

ירמיהו מצטווה להכין את הרתמות שנותנים על בהמות עבודה. מוטות הם מקלות עץ ששמים משני
צידי ראשה של הבהמה. המוסרות הם החבלים או הרצועות שבהם נקשרת הרתמה אל הצוואר.
בעזרת העול נקשרת הבהמה אל המחרשה או העגלה ונותנת את צווארה בעול- וכך היא עושה את
עבודתה. מעשהו של ירמיהו נועד לסמל את קריאתו לעם לקבל מרצון את השעבוד הבבלי.
ירמיהו מצטווה להכין מוסרות ומוטות גם למלכי העמים הסובבים. הוא נדרש לשלוח את המוסרות
והמוטות אליהם ביד שליחים מאומות אלה המגיעים לירושלים. את המשלוח עליו ללוות במסר
הנבואי שגם על הגויים לקבל את עול מלך בבל.
מדוע הגיעו שליחיהם של המלכים האלה לירושלים?

רד"ק (כז, א):

בראשית ממלכת- ... נראה כי המלכים הנזכרים שלחו לצדקיהו שיסכים עמהם וימרדו כולם במלך
בבל, לפיכך ציוה הא-ל לירמיהו שיאמר למלאכים האלה אחר שיכלה דברי אדוניהם [=אחרי
שיסיימו לומר את שליחותם], יאמר להם: "...הביאו את צווארכם בעול מלך בבל".

מדברי רד"ק עולה כי מתקיימת ועידה בין-לאומית של העמים המקיפים את ממלכת יהודה.
לועידה זו מופיע ירמיהו כשעל צווארו מוסרות של בהמה, ובידיו מוסרות שהוא מצטווה לחלק לכל
אחד מן השליחים.

את המעשה הסמלי שעושה ירמיהו הוא מלווה בדבר ה'. בכך מנסה ירמיהו להשפיע לא רק על
מדיניותו של מלך יהודה, אלא על כל שליחי המדינות.

מדוע נזקק ירמיהו לשימוש במעשה סמלי?

בתנ"ך אנו פוגשים נביאים נוספים שליוו את המסר הנבואי שלהם במעשים סמליים.

ירמיהו עצמו הרבה להשתמש באמצעי זה:

1. ירמיהו יג, א-יא: ירמיהו טמן אזור פשתים בנזק סלע להזהיר: "ככה אשחית את גאון יהודה...".
2. ירמיהו יט, א, י-יא: ירמיהו קונה בקבוק ושובר "בבקבוק יוצר חרש" לעיני זקני העם בגיא בן הינום לסימן שככה יישבר העם הזה והעיר הזאת.
3. ירמיהו מג, ט-י: אחר החורבן, כשירמיהו בא אל ארץ מצרים בתוך שארית יהודה, הוא טמן אבנים גדולות "במלט במלבן אשר בפתח בית פרעה בתחפנחס, לעיני אנשים יהודים" לסימן שנבוכדנצר ישים כיסאו ממעל לאבנים האלה, כלומר שישגי את הנמלטים ממנו במקום הימלטם.

מדוע נדרש ירמיהו להשתמש בשעה זו באמצעי כה דרמטי?

ניתן לענות על שאלה זו כמה תשובות:

- א. מול דילמה קשה שעמדה בפני צדקיהו היה צורך במסר נבואי חד ורב השפעה. העובדה שירמיהו הופיע בחוצות ירושלים עם עול של בהמה על צווארו עוררה בוודאי הד ציבורי נרחב.
- ב. מן הנבואה אנו למדים כי בירושלים הסתובבו נביאי שקר שנקטו עמדה שונה משל ירמיהו והשפעתם על העם הייתה רבה. מול נביאי שקר רבים היה צריך ירמיהו – כיחיד – להציג את עמדתו בעוצמה. המעשה הסמלי היה דרך לחזק את המסר המילולי של הנבואה.

אין לנו עדות מפורשת האם הגיעו המוסרות ותוכן הנבואה לעמים השונים, אך בוודאי הנבואה לעמים הייתה בעלת תפקיד ביחס לצדקיהו. מדברי ירמיהו אמור היה צדקיהו להבין כי צו ה' להיכנע לבבל אינו נוגע רק למלכות יהודה, אלא לכל המרחב עליו ביקש מלך בבל להשתלט.

הנבואה למלכי העמים, לצדקיהו, לכהנים ולעם

הערה דיזקטית - הנבואה בפרק כז היא ארוכה ויש בה חזרות. הנבואה פונה לשלושה קהלים שונים. הצבתה בטבלה תאפשר לראות את מלאכת המחשבת של ירמיהו בהתאמת דבריו לכל ציבור. העבודה עם התלמידים תהיה על זיהוי נקודות ההבדל וניסיון להסביר ממה נובעים ההבדלים.

אל מי פונה הנביא בנבואה זו?

הנבואה בפרק כז פונה לשלושה נמענים שונים :

אל מלכי העמים - פס' ד-יא , לצדקיהו - פס' יב-טו ולכהנים ולעם - פס' טז-כא.

השוואת דברי הנבואה לכל אחד מן הנמענים מאפשרת לנו לראות כיצד מתאים ירמיהו את המסר לכל קהל שהוא פונה אליו.

הנבואה למלכי העמים	הנבואה לצדקיהו	הנבואה לכהנים ולעם	
ד וְצוֹיֹת אַתֶּם אֶל-אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה-אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	יב וְאֶל-צִדְקִיָּה מֶלֶךְ-יְהוּדָה דְּבַרְתִּי כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר.	טז וְאֶל-הַכֹּהֲנִים וְאֶל-כָּל-הָעָם הָזֶה דְּבַרְתִּי לֵאמֹר.	הפניה
ה אֲנֹכִי עֹשִׂיתִי אֶת-הָאָרֶץ אֶת-הָאָדָם וְאֶת-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ בְּכַחַי הַגְדֹּל וּבְזִרְוֵעִי הַנְּטוּיָה וְנִתְּתִיָּה לְאֲשֶׁר יִשֶׁר בְּעֵינַי. ו וְעַתָּה אֲנֹכִי נֹתֵתִי אֶת-כָּל- הָאָרְצוֹת הָאֵלֶּה בְּיָד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ- בָּבֶל עֲבָדֵי וְגַם אֶת-חֵית הַשָּׂדֶה נֹתֵתִי לוֹ לְעִבְדּוֹ. ז וְעִבְדוּ אֹתוֹ כָּל-הַגּוֹיִם וְאֶת- בְּנוֹ וְאֶת-בֶּן-בָּנוֹ עַד בֹּא-עֵת אֲרָצוֹ גַּם-הוּא וְעִבְדוּ בְּיָד גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדֹלִים.			הסבר אמוני

התוצאה החיובית מקבלת עול בבל	יא והגוי אשר יביא את- צנארו בעל מלך-בבל ועבדו והנחתיו על-אדמתו נאם- ה' ועבדה וישב בה.	הביאו את-צנאריכם בעל מלך-בבל ועבדו אתו ועמו וחיו.	יו 2 עבדו את-מלך-בבל וחיו.
התוצאה השלילית מאי-קבלת עול בבל	ח והיה הגוי והממלכה אשר לא-יעבדו אתו את- נבוכדנאצר מלך-בבל ואת אשר לא-יתן את-צנארו בעל מלך בבל בחרב וברעב ובדבר אפקד על-הגוי ההוא נאם- ה'עד-תמי אתם ביזו.	יג למה תמותו אתה ועמך בחרב ברעב ובדבר כאשר דבר ה'אל-הגוי אשר לא-יעבד את-מלך בבל.	למה תהיה העיר הזאת חרבה .
האזהרה שלא לשמוע דברי השקר	ט ואתם אל-תשמעו אל-נביאיכם ואל-קסמיכם, ואל חלמתיכם, ואל-ענניכם, ואל-בשפיכם אשר-הם אמרים אליכם, לאמר, לא תעבדו, את-מלך בבל. י כי שקר, הם נבאים לכם, למען הרחיק אתכם מעל אדמתכם, והנחתי אתכם ואבדתם.	יד ואל-תשמעו אל-דברי הנבאים. האמרים אליכם לאמר, לא תעבדו, את-מלך בבל: כי שקר, הם נבאים לכם. טו כי לא שלחתים נאם- ה', והם נבאים בשמי לשקר: למען הדיחי אתכם, ואבדתם אתם, והנבאים הנבאים לכם.	כה אמר ה', אל-תשמעו אל-דברי נביאיכם הנבאים לכם לאמר, הנה כלי בית-ה'מושבים מבבלה עתה מוהרה: פי שקר, המוח נפאים יכם. יז אל-תשמעו אליהם יח- כב ואם-נבאים הם .

דבריו של ירמיהו לעמים מכילים כמה רכיבים ייחודיים שאינם מופיעים בפניותיו לצדקיהו ולעם :

בטבלה סומנו חלקים אלה בצהוב.

- הקב"ה אומר לירמיהו לפתוח את דבריו לעמים במילים: "כה אמר ה' צבאות א-להי ישראל" כדי להבהיר שדבריו של ירמיהו הם נבואה שקיבל מאת ה'. בפנייתו של ירמיהו לצדקיהו ולכהנים והעם אין הוא מקדים מילים אלו, כי הם אמורים להכיר את ירמיהו הנביא האומר את דבריו בשם ה'.
- הנבואה לעמים פותחת בפסוקים ה-ז ברקע תיאולוגי מיוחד לגויים. רקע זה כולל כמה תובנות חשובות שיש להבהיר לעמים:
 - א. הצהרה על אדנותו של ה' על כל הארץ, ועל זכותו לתת אותה למי שישר בעיניו.
 - ב. הגדרת נבוכדנצר מלך בבל כעבדו של ה' שקיבל ממנו מינוי לשעבד את כל העמים. בכך הוא מבקש לטעון כי מרידה במלך בבל כמוה כמרידה בהחלטתו של ה' למי לתת את הארץ. משום כך העם אשר לא ייכנע לבבל – ייענש.
 - ג. הודעה על טווח הזמן של שלטון בבל, והודעה כי גם זמנו של מלך בבל ייתם כחלוף שלושה דורות.

הערה למורה: הבנת המהלך לפיו מלכות בבל תאריך שלושה דורות (70 שנה) חשובה מאד גם להבנת תהליכי שיבת ציון עליהם נלמד בהמשך השנה.
וכך נאמר בירמיהו פרק כה:

יֹא וְהִיְתָה כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחֶרֶף לְשָׂמָה וְעֶבְדֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל שְׂבָעִים שָׁנָה: יב וְהָיָה כְּמִלְאוֹת שְׂבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעַל הַגּוֹי הַהוּא נָאֵם ה' אֶת עֹנֶם וְעַל אֶרֶץ פְּשָׁדִים וְשָׂמָתִי אֹתוֹ לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם

- בציווי לעמים לא לשמוע בקול נביאי השקר בולטת באריכותה רשימת היועצים עליהם מסתמכים העמים השונים. "וְאֵתֵם אֶל-תִּשְׁמָעוּ אֶל-נְבִיאֵיכֶם וְאֶל-קִסְמֵיכֶם וְאֶל חֲלֻמֹּתֵיכֶם וְאֶל-עֲנִיֵּיכֶם וְאֶל-פְּשָׁפְיֵיכֶם". רשימה זו יכולה להבהיר לנו מי היו הגורמים המשפיעים על קבלת ההחלטות הפוליטיות אצל העמים. סוללה רחבה של יועצים- מגידי עתידות היתה רבת השפעה על דעתם של המלכים. לעומת זאת, בדבריו לצדקיהו, לכהנים ולעם אומר ירמיהו לא לשמוע בקול נביאי השקר בלבד, וטוען שהם לא נשלחו על ידי ה', והם מנבאים בשמו לשקר.
- בנבואה לעמים מבטיח ירמיהו כי העם אשר ייתן את צווארו בעול בבל ויעבוד אותו יזכה לשבת על אדמתו ולעבוד אותה. אך ביחס לעם ישראל, כיוון שגזירת הגלות כבר נגזרה, לא יכול ירמיהו להבטיח לצדקיהו ולעם הבטחה דומה.

לצדקיהו הוא אומר: "הִבִּיאוּ אֶת-צִנְאֲרֵיכֶם בְּעַל מֶלֶךְ-בָּבֶל וְעֶבְדוּ אֹתוֹ וְעָמּוּ וְחִיו." היינו, כניעה למלך בבל תאפשר לעם חיים בגלות. גם בדבריו לעם אומר ירמיהו: "עֲבָדוּ אֶת-מֶלֶךְ-בָּבֶל וְחִיו לְמָה תִּהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חֶרֶף". לפי זה, את גזירת הגלות כבר אין אפשרות לבטל, אך ניתן לחיות תחת עול בבל. כמו כן ניתן עדיין למנוע את חורבנה המוחלט של ירושלים.
לסיכום:

בעיון כולל בנבואה נשים לב כי השורש ע.ב.ד מהווה מילה מנחה לאורכן של כל שלוש הנבואות. שאלת המפתח העומדת בפני העמים, צדקיהו והעם היא: "לעבוד או לא לעבוד" את מלך בבל. בדברי ירמיהו לעמים הוא מבטיח כי מי שיעבוד את מלך בבל יזכה לעבוד את אדמתו. וכנגד זה, מי שלא יעבוד את מלך בבל יאבד.

הנבואה על כלי המקדש

תשומת לב מיוחדת יש לתת לסופה של הנבואה לעם, אשר אין לה מקבילה בנבואות לעמים ולצדקיהו (בטבלה בצבע **ירוק**):

יח ואם-נבאים הם ואם-יש דבר-ה' אתם יפגעו-נא בה' צבאות לבלתי-באו הפלים הנותרים בבית-ה' ובית מלך יהודה ובירושלם בבלה. יט כי כה אמר ה' צבאות אל-העמדים ועל-הים ועל-המכנות ועל יתר הפלים הנותרים בעיר הזאת. כ אשר לא-לקחם נבוכדנאצר מלך בבל בגלותו את-יכניה בן-יהויקים מלך-יהודה מירושלם בבלה ואת כל-חרי יהודה וירושלם. כא כי כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל על-הפלים הנותרים בית ה' ובית מלך-יהודה וירושלם. כב בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אתם נאם-ה' והעליתים והשיבתים אל-המקום הזה.

בקטע זה, שאין לו מקבילות בנבואות לצדקיהו ולעמים, פונה ירמיהו אל העם המבקש ללכת בעצת נביאי השקר ולמרוד בבבל, ובאירוניה הוא מעלה את ההצעה:

"ואם-נבאים הם ואם-יש דבר-ה' אתם יפגעו-נא בה' צבאות לבלתי-באו הפלים הנותרים בבית-ה' ובית מלך יהודה ובירושלם בבלה."

בלעג, מזמין ירמיהו את נביאי השקר להראות את כוחם, ולדאוג לכך שלפחות יתר כלי המקדש שעדיין לא יצאו לגלות לא ייגלו.

העם שחוה את גלות יהויכין עם הגליית חלק מכלי המקדש כטראומה לאומית קשה, שומע מפי ירמיהו בסיום דבריו כי כלי המקדש הנותרים "בבלה יובאו, ושמה יהיו עד יום פקדי אתם". ובכך עליו להפנים, כי גזירת הגלות היא סופית ובלתי ניתנת לשינוי.

הערה למורה

לנבואה של ירמיהו על אודות החזרת הכלים יידרשו התלמידים בהמשך לימודם בפרקי עזרא ונחמיה. לנבואה הזו יש משמעות חשובה בתיאור שיבת ציון. ספר עזרא פותח בתיאור חגיגי שבו הוחזרו כלי המקדש לירושלים בעקבות הצהרת כורש - ראו בדיון בספר עזרא יחידה א.

העמקה-

הפסוק "בבלה יובאו, ושמה יהיו עד יום פקדי אתם" נידון בגמרא בדיון מעניין בין ר' זירא לר' יהודה. וכך מספרת הגמרא:

תלמוד בבלי, כתובות קי, ע"ב:

ר' זירא הוה קמשתמיט מיניה דרב יהודה, דבעא למיסק לארץ ישראל [=רבי זירא היה משתמט מפגישה עם רב יהודה, משום שרצה לעלות לארץ ישראל. ומדוע השתמט ממנו?]

דאמר רב יהודה:

כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה, שנאמר: (ירמיהו כז) "בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אותם נאם ה'". [ר' יהודה למד מן הפסוק כי אלה שהובאו לבבל צריכים להיות שם עד אשר הקב"ה יפקוד אותם ויוציאם משם. אשר על כן יושבי בבל צריכים להישאר בגלות ולא לעלות לארץ מיזמתם.]

ורבי זירא? [שואלת הגמרא: ומה חשב ר' זירא?] ההוא בכלי שרת כתיב. [ר' זירא, בהכירו את ההקשר בו נאמר הפסוק שבפרקנו, חשב שהציווי "בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי" מתייחס לכלי המקדש בלבד, ואין ללמוד ממנו שבני אדם אינם יכולים לעלות לארץ].